

Kilpailun edellytykset ja valtiovallan rooli niiden varmistamisessa

Otto Toivanen

Aalto yliopisto & Helsinki Graduate School of Economics

11.11.2019

Päivän menu

1. Markkinoiden “ihme”.
2. Miksi ihmeitä ei tapahdu?
3. Miten edistää ihmeitä.

Päivän menu

1. Markkinoiden “ihme”.
2. Miksi ihmeitä ei tapahdu?
3. Miten edistää ihmeitä.

Päivän menu

1. Markkinoiden “ihme”.
2. Miksi ihmeitä ei tapahdu?
3. Miten edistää ihmeitä.

1. Mikä rooli kilpailulla?

Mikä rooli kilpailulla?

- ▶ Miten allokoida niukat resurssit parhaalla tavalla?
- ▶ Markkinat ovat työkalu tätä tavoittellessa.
- ▶ Lisäksi usein, Churchilliä (& N.N.) mukaillen, markkinat ovat vähiten huono työkalu tähän tarkoitukseen.

Mikä rooli kilpailulla?

- ▶ Miten allokoida niukat resurssit parhaalla tavalla?
- ▶ Markkinat ovat työkalu tätä tavoittellessa.
- ▶ Lisäksi usein, Churchilliä (& N.N.) mukaillen, markkinat ovat vähiten huono työkalu tähän tarkoitukseen.

Mikä rooli kilpailulla?

- ▶ Miten allokoida niukat resurssit parhaalla tavalla?
- ▶ Markkinat ovat työkalu tätä tavoitellessa.
- ▶ Lisäksi usein, Churchilliä (& N.N.) mukaillen, markkinat ovat vähiten huono työkalu tähän tarkoitukseen.

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Äärimmäisen yksinkertainen (luokkahuone/laboratorio-) esimerkki: tuotteen myyminen ja ostaminen (Smith, 1962).
- ▶ Osallistujat jaetaan myyjiin ja ostajiin.
- ▶ Jokaiselle myyjälle annetaan 1kpl myytävää hyödykettä ja sen “arvo” (=tuotantokustannus).
- ▶ Jokaiselle ostajalle annetaan kasa “rahaa” ja hyödykkeen “arvo”.
- ▶ Jokainen myyjä päättää hinnan, jolla valmis tuottamaan, ja jokainen ostaja hinnan, jolla valmis ostamaan.
- ▶ Lopuksi haetaan hinta, jolla myyjien määrä = ostajien määrä.

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Äärimmäisen yksinkertainen (luokkahuone/laboratorio-) esimerkki: tuotteen myyminen ja ostaminen (Smith, 1962).
- ▶ Osallistujat jaetaan myyjiin ja ostajiin.
- ▶ Jokaiselle myyjälle annetaan 1kpl myytävää hyödykettä ja sen “arvo” (=tuotantokustannus).
- ▶ Jokaiselle ostajalle annetaan kasa “rahaa” ja hyödykkeen “arvo”.
- ▶ Jokainen myyjä päättää hinnan, jolla valmis tuottamaan, ja jokainen ostaja hinnan, jolla valmis ostamaan.
- ▶ Lopuksi haetaan hinta, jolla myyjien määrä = ostajien määrä.

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Äärimmäisen yksinkertainen (luokkahuone/laboratorio-) esimerkki: tuotteen myyminen ja ostaminen (Smith, 1962).
- ▶ Osallistujat jaetaan myyjiin ja ostajiin.
- ▶ Jokaiselle myyjälle annetaan 1kpl myytävää hyödykettä ja sen “arvo” (=tuotantokustannus).
- ▶ Jokaiselle ostajalle annetaan kasa “rahaa” ja hyödykkeen “arvo”.
- ▶ Jokainen myyjä päättää hinnan, jolla valmis tuottamaan, ja jokainen ostaja hinnan, jolla valmis ostamaan.
- ▶ Lopuksi haetaan hinta, jolla myyjien määrä = ostajien määrä.

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Äärimmäisen yksinkertainen (luokkahuone/laboratorio-) esimerkki: tuotteen myyminen ja ostaminen (Smith, 1962).
- ▶ Osallistujat jaetaan myyjiin ja ostajiin.
- ▶ Jokaiselle myyjälle annetaan 1kpl myytävää hyödykettä ja sen “arvo” (=tuotantokustannus).
- ▶ Jokaiselle ostajalle annetaan kasa “rahaa” ja hyödykkeen “arvo”.
- ▶ Jokainen myyjä päättää hinnan, jolla valmis tuottamaan, ja jokainen ostaja hinnan, jolla valmis ostamaan.
- ▶ Lopuksi haetaan hinta, jolla myyjien määrä = ostajien määrä.

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Äärimmäisen yksinkertainen (luokkahuone/laboratorio-) esimerkki: tuotteen myyminen ja ostaminen (Smith, 1962).
- ▶ Osallistujat jaetaan myyjiin ja ostajiin.
- ▶ Jokaiselle myyjälle annetaan 1kpl myytävää hyödykettä ja sen “arvo” (=tuotantokustannus).
- ▶ Jokaiselle ostajalle annetaan kasa “rahaa” ja hyödykkeen “arvo”.
- ▶ Jokainen myyjä päättää hinnan, jolla valmis tuottamaan, ja jokainen ostaja hinnan, jolla valmis ostamaan.
- ▶ Lopuksi haetaan hinta, jolla myyjien määrä = ostajien määrä.

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Äärimmäisen yksinkertainen (luokkahuone/laboratorio-) esimerkki: tuotteen myyminen ja ostaminen (Smith, 1962).
- ▶ Osallistujat jaetaan myyjiin ja ostajiin.
- ▶ Jokaiselle myyjälle annetaan 1kpl myytävää hyödykettä ja sen “arvo” (=tuotantokustannus).
- ▶ Jokaiselle ostajalle annetaan kasa “rahaa” ja hyödykkeen “arvo”.
- ▶ Jokainen myyjä päättää hinnan, jolla valmis tuottamaan, ja jokainen ostaja hinnan, jolla valmis ostamaan.
- ▶ Lopuksi haetaan hinta, jolla myyjien määrä = ostajien määrä.

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Mitä pitäisi tapahtua?
- ▶ Jokaisen ostajan, jonka “arvo” korkeampi kuin (“viimeisen”) myyjän tuotantokustannus, kannattaa ostaa.
- ▶ Jokaisen myyjän, jonka tuotantokustannus matalampi kuin (“viimeisen”) ostajan “arvo”, kannattaa myydä.
- ▶ Tällaiset “laboratorio”markkinat allokoivat resurssit parhaalla mahdollisella tavalla (“maksimoivat kakun koon”).
- ▶ Tämä ei ole lainkaan itsestäänselvä tulema (vrt. neuvostoliittolaisten vierailu Lontoossa 1920; Seabright 2010).

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Mitä pitäisi tapahtua?
- ▶ Jokaisen ostajan, jonka “arvo” korkeampi kuin (“viimeisen”) myyjän tuotantokustannus, kannattaa ostaa.
- ▶ Jokaisen myyjän, jonka tuotantokustannus matalampi kuin (“viimeisen”) ostajan “arvo”, kannattaa myydä.
- ▶ Tällaiset “laboratorio”markkinat allokoivat resurssit parhaalla mahdollisella tavalla (“maksimoivat kakun koon”).
- ▶ Tämä ei ole lainkaan itsestäänselvä tulema (vrt. neuvostoliittolaisten vierailu Lontoossa 1920; Seabright 2010).

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Mitä pitäisi tapahtua?
- ▶ Jokaisen ostajan, jonka “arvo” korkeampi kuin (“viimeisen”) myyjän tuotantokustannus, kannattaa ostaa.
- ▶ Jokaisen myyjän, jonka tuotantokustannus matalampi kuin (“viimeisen”) ostajan “arvo”, kannattaa myydä.
- ▶ Tällaiset “laboratorio”markkinat allokoivat resurssit parhaalla mahdollisella tavalla (“maksimoivat kakun koon”).
- ▶ Tämä ei ole lainkaan itsestäänselvä tulema (vrt. neuvostoliittolaisten vierailu Lontoossa 1920; Seabright 2010).

Mitä markkinat saavat aikaiseksi?

- ▶ Mitä pitäisi tapahtua?
- ▶ Jokaisen ostajan, jonka “arvo” korkeampi kuin (“viimeisen”) myyjän tuotantokustannus, kannattaa ostaa.
- ▶ Jokaisen myyjän, jonka tuotantokustannus matalampi kuin (“viimeisen”) ostajan “arvo”, kannattaa myydä.
- ▶ Tällaiset “laboratorio”markkinat allokoivat resurssit parhaalla mahdollisella tavalla (“maksimoivat kakun koon”).
- ▶ Tämä ei ole lainkaan itsestäänselvä tulema (vrt. neuvostoliittolaisten vierailu Lontoossa 1920; Seabright 2010).

2. Miksi markkinat eivät aina toimi?

Miksi markkinat eivät aina “toimi”?

- ▶ Edellisessä esimerkissä keskeistä oli se, mistä ei puhuttu: markkinoiden institutionaaliset järjestelyt.
- ▶ Nämä eivät
 - ▶ synny itsestään,
 - ▶ säily itsestään, eivätkä
 - ▶ muutu vastaamaan muuttuneita olosuhteita itsestään.
- ▶ Kenen on vastuu?

Miksi markkinat eivät aina “toimi”?

- ▶ Edellisessä esimerkissä keskeistä oli se, mistä ei puhuttu: markkinoiden institutionaaliset järjestelyt.
- ▶ Nämä eivät
 - ▶ synny itsestään,
 - ▶ säily itsestään, eivätkä
 - ▶ muutu vastaamaan muuttuneita olosuhteita itsestään.
- ▶ Kenen on vastuu?

Miksi markkinat eivät aina “toimi”?

- ▶ Edellisessä esimerkissä keskeistä oli se, mistä ei puhuttu: markkinoiden institutionaaliset järjestelyt.
- ▶ Nämä eivät
 - ▶ synny itsestään,
 - ▶ säily itsestään, eivätkä
 - ▶ muutu vastaamaan muuttuneita olosuhteita itsestään.
- ▶ Kenen on vastuu?

Miksi markkinat eivät aina “toimi”?

- ▶ Edellisessä esimerkissä keskeistä oli se, mistä ei puhuttu: markkinoiden institutionaaliset järjestelyt.
- ▶ Nämä eivät
 - ▶ synny itsestään,
 - ▶ säily itsestään, eivätkä
 - ▶ muutu vastaamaan muuttuneita olosuhteita itsestään.
- ▶ Kenen on vastuu?

Miksi markkinat eivät aina “toimi”?

- ▶ Edellisessä esimerkissä keskeistä oli se, mistä ei puhuttu: markkinoiden institutionaaliset järjestelyt.
- ▶ Nämä eivät
 - ▶ synny itsestään,
 - ▶ säily itsestään, eivätkä
 - ▶ muutu vastaamaan muuttuneita olosuhteita itsestään.
- ▶ Kenen on vastuu?

Valtiovalta ja kilpailu

1. Kilpailun edellytysten luettelointi helppoa.
2. Kilpailun edellytysten olemassaolon todentaminen etukäteen vaativaa.
3. Kilpailun edellytysten muuttaminen jälkikäteen voi olla lähes mahdotonta.

Valtiovalta ja kilpailu

1. Kilpailun edellytysten luettelointi helppoa.
2. Kilpailun edellytysten olemassaolon todentaminen etukäteen vaativaa.
3. Kilpailun edellytysten muuttaminen jälkikäteen voi olla lähes mahdotonta.

Valtiovalta ja kilpailu

1. Kilpailun edellytysten luettelointi helppoa.
2. Kilpailun edellytysten olemassaolon todentaminen etukäteen vaativaa.
3. Kilpailun edellytysten muuttaminen jälkikäteen voi olla lähes mahdotonta.

Valtiovalta ja kilpailu

- ▶ Siltä osin kuin markkinoita pyritään hyödyntämään, valtiovallan tehtävä luoda ympäristö, joka mahdollisimman otollinen kilpailulle.
- ▶ Helppo alalle tulo, helppo alalta poistuminen, selkeät ja vertailukelpoiset tuotteet ja hinnat, mahdollisuus jälkikäteismuunteluun...
- ▶ Kuluttajaa suojaavat säännöt vs. kilpailua kahlitsevat säännöt.
- ▶ Tiedostavat/osaavat kuluttajat vs. paternalismi.

Valtiovalta ja kilpailu

- ▶ Siltä osin kuin markkinoita pyritään hyödyntämään, valtiovallan tehtävä luoda ympäristö, joka mahdollisimman otollinen kilpailulle.
- ▶ Helppo alalle tulo, helppo alalta poistuminen, selkeät ja vertailukelpoiset tuotteet ja hinnat, mahdollisuus jälkikäteismuunteluun...
- ▶ Kuluttajaa suojaavat säännöt vs. kilpailua kahlitsevat säännöt.
- ▶ Tiedostavat/osaavat kuluttajat vs. paternalismi.

Valtiovalta ja kilpailu

- ▶ Siltä osin kuin markkinoita pyritään hyödyntämään, valtiovallan tehtävä luoda ympäristö, joka mahdollisimman otollinen kilpailulle.
- ▶ Helppo alalle tulo, helppo alalta poistuminen, selkeät ja vertailukelpoiset tuotteet ja hinnat, mahdollisuus jälkikäteismuunteluun...
- ▶ Kuluttajaa suojaavat säännöt vs. kilpailua kahlitsevat säännöt.
- ▶ Tiedostavat/osaavat kuluttajat vs. paternalismi.

Esimerkki 1: Lääkemarkkinat

- ▶ Lääkkeet keskeinen esimerkki alasta, jolle vaikea tulla.
- ▶ Suuret alkuinvestoinnit.
- ▶ Monenlainen sääntely kuluttajan suojaamiseksi.
- ▶ Patentti antaa suojaa alkuperäisvalmistajalle. Patentin raukeamisen jälkeen kilpailijat markkinoille.
- ▶ Alkuperäislääkkeen valmistajalla kannustin myöhentää (geneeristen) kilpailijoiden tuloa markkinoille.
- ▶ Lisäpatentit alkuperäisen ympärillä; "Pay for delay" -sopimukset.

Esimerkki 1: Lääkemarkkinat

- ▶ Lääkkeet keskeinen esimerkki alasta, jolle vaikea tulla.
- ▶ Suuret alkuinvestoinnit.
- ▶ Monenlainen sääntely kuluttajan suojaamiseksi.
- ▶ Patentti antaa suojaa alkuperäisvalmistajalle. Patentin raukeamisen jälkeen kilpailijat markkinoille.
- ▶ Alkuperäislääkkeen valmistajalla kannustin myöhentää (geneeristen) kilpailijoiden tuloa markkinoille.
- ▶ Lisäpatentit alkuperäisen ympärillä; "Pay for delay" -sopimukset.

Esimerkki 1: Lääkemarkkinat

- ▶ Lääkkeet keskeinen esimerkki alasta, jolle vaikea tulla.
- ▶ Suuret alkuinvestoinnit.
- ▶ Monenlainen sääntely kuluttajan suojaamiseksi.
- ▶ Patentti antaa suojaa alkuperäisvalmistajalle. Patentin raukeamisen jälkeen kilpailijat markkinoille.
- ▶ Alkuperäislääkkeen valmistajalla kannustin myöhentää (geneeristen) kilpailijoiden tuloa markkinoille.
- ▶ Lisäpatentit alkuperäisen ympärillä; "Pay for delay" -sopimukset.

Esimerkki 1: Lääkemarkkinat

- ▶ Lääkkeet keskeinen esimerkki alasta, jolle vaikea tulla.
- ▶ Suuret alkuinvestoinnit.
- ▶ Monenlainen sääntely kuluttajan suojaamiseksi.
- ▶ Patenti antaa suojaa alkuperäisvalmistajalle. Patentin raukeamisen jälkeen kilpailijat markkinoille.
- ▶ Alkuperäislääkkeen valmistajalla kannustin myöhentää (geneeristen) kilpailijoiden tuloa markkinoille.
- ▶ Lisäpatentit alkuperäisen ympärillä; "Pay for delay" -sopimukset.

Esimerkki 1: Lääkemarkkinat

- ▶ Lääkkeet keskeinen esimerkki alasta, jolle vaikea tulla.
- ▶ Suuret alkuinvestoinnit.
- ▶ Monenlainen sääntely kuluttajan suojaamiseksi.
- ▶ Patenti antaa suojaa alkuperäisvalmistajalle. Patentin raukeamisen jälkeen kilpailijat markkinoille.
- ▶ Alkuperäislääkkeen valmistajalla kannustin myöhentää (geneeristen) kilpailijoiden tuloa markkinoille.
- ▶ Lisäpatentit alkuperäisen ympärillä; "Pay for delay" -sopimukset.

Esimerkki 1: Lääkemarkkinat

- ▶ Lääkkeet keskeinen esimerkki alasta, jolle vaikea tulla.
- ▶ Suuret alkuinvestoinnit.
- ▶ Monenlainen sääntely kuluttajan suojaamiseksi.
- ▶ Patenti antaa suojaa alkuperäisvalmistajalle. Patentin raukeamisen jälkeen kilpailijat markkinoille.
- ▶ Alkuperäislääkkeen valmistajalla kannustin myöhentää (geneeristen) kilpailijoiden tuloa markkinoille.
- ▶ Lisäpatentit alkuperäisen ympärillä; "Pay for delay" -sopimukset.

Esimerkki 2: Suomen julkiset hankinnat

- ▶ Julkiset hankinnat institutionaalinen järjestely, jolla pyritään hyödyntämään markkinoita.
- ▶ Jääskeläinen ja Tukiainen (2019): mediaani tarjoajien määrä 2.

Esimerkki 2: Suomen julkiset hankinnat

- ▶ Julkiset hankinnat institutionaalinen järjestely, jolla pyritään hyödyntämään markkinoita.
- ▶ Jääskeläinen ja Tukiainen (2019): mediaani tarjoajien määrä 2.

Esimerkki 3: Algoritmien kautta kolluusioon?

- ▶ Hinnoittelualgoritmit tehostavat potentiaalisesti markkinoita huomattavalla tavalla (tyhjät lentokoneet / junat, ...).
- ▶ Denicolo ja Calzolari (2019) osoittavat, että autonomiset hinnoittelualgoritmit oppivat “yhteisen hyvän” (= kolluusion) erittäin nopeasti.

Esimerkki 3: Algoritmien kautta kolluusioon?

- ▶ Hinnoittelualgoritmit tehostavat potentiaalisesti markkinoita huomattavalla tavalla (tyhjät lentokoneet / junat, ...).
- ▶ Denicolo ja Calzolari (2019) osoittavat, että autonomiset hinnoittelualgoritmit oppivat “yhteisen hyvän” (= kolluusion) erittäin nopeasti.

Esimerkki 4: Digisote

- ▶ Karkeistaen, sotepalveluita voidaan toimittaa asiakkaille joko “kivijalka”soten tai “digi”soten kautta.
- ▶ Jälkimmäinen avaa ovet kustannusten laskemiselle ja laadun parantamiselle.
- ▶ Keskeinen kysymys: kuka omistaa digialustan?
- ▶ Onko meillä kilpailua markkinoilla, vai markkinoista?
- ▶ Nyt avautunut mahdollisuus siihen, että alusta julkisessa omistuksessa.
- ▶ Tällöin kilpailua markkinoilla.

Esimerkki 4: Digisote

- ▶ Karkeistaen, sotepalveluita voidaan toimittaa asiakkaille joko “kivijalka”soten tai “digi”soten kautta.
- ▶ Jälkimmäinen avaa ovet kustannusten laskemiselle ja laadun parantamiselle.
- ▶ Keskeinen kysymys: kuka omistaa digialustan?
- ▶ Onko meillä kilpailua markkinoilla, vai markkinoista?
- ▶ Nyt avautunut mahdollisuus siihen, että alusta julkisessa omistuksessa.
- ▶ Tällöin kilpailua markkinoilla.

Esimerkki 4: Digisote

- ▶ Karkeistaen, sotepalveluita voidaan toimittaa asiakkaille joko “kivijalka”soten tai “digi”soten kautta.
- ▶ Jälkimmäinen avaa ovet kustannusten laskemiselle ja laadun parantamiselle.
- ▶ Keskeinen kysymys: kuka omistaa digialustan?
- ▶ Onko meillä kilpailua markkinoilla, vai markkinoista?
- ▶ Nyt avautunut mahdollisuus siihen, että alusta julkisessa omistuksessa.
- ▶ Tällöin kilpailua markkinoilla.

Esimerkki 4: Digisote

- ▶ Karkeistaen, sotepalveluita voidaan toimittaa asiakkaille joko “kivijalka”soten tai “digi”soten kautta.
- ▶ Jälkimmäinen avaa ovet kustannusten laskemiselle ja laadun parantamiselle.
- ▶ Keskeinen kysymys: kuka omistaa digialustan?
- ▶ Onko meillä kilpailua markkinoilla, vai markkinoista?
- ▶ Nyt avautunut mahdollisuus siihen, että alusta julkisessa omistuksessa.
- ▶ Tällöin kilpailua markkinoilla.

Esimerkki 4: Digisote

- ▶ Karkeistaen, sotepalveluita voidaan toimittaa asiakkaille joko “kivijalka”soten tai “digi”soten kautta.
- ▶ Jälkimmäinen avaa ovet kustannusten laskemiselle ja laadun parantamiselle.
- ▶ Keskeinen kysymys: kuka omistaa digialustan?
- ▶ Onko meillä kilpailua markkinoilla, vai markkinoista?
- ▶ Nyt avautunut mahdollisuus siihen, että alusta julkisessa omistuksessa.
- ▶ Tällöin kilpailua markkinoilla.

Esimerkki 4: Digisote

- ▶ Karkeistaen, sotepalveluita voidaan toimittaa asiakkaille joko “kivijalka”soten tai “digi”soten kautta.
- ▶ Jälkimmäinen avaa ovet kustannusten laskemiselle ja laadun parantamiselle.
- ▶ Keskeinen kysymys: kuka omistaa digialustan?
- ▶ Onko meillä kilpailua markkinoilla, vai markkinoista?
- ▶ Nyt avautunut mahdollisuus siihen, että alusta julkisessa omistuksessa.
- ▶ Tällöin kilpailua markkinoilla.

Esimerkki 5: Sähkö

- ▶ Sähkö lähellä oppikirjaesimerkkiä helposti vertailtavasta hyödykkeestä.

Esimerkki 5: Sähkö

Myyjä	Tuotenimi	Yhteensä €/vuosi	Keskihinta snt/kWh	
Energia 247 Oy	EKOWATTI SPOTTI PLUS	135,60	4,52	
Lumo Energia Oyj	Lumo MarkkinaPlus – Katso Kaffa Roastery -etumme!	135,60	4,52	
Vihreä Älyenergia Oy	Fossiilivapaa- Väen valinta -älykäs	135,60	4,52	
GNP Energy Oy	GNP Rento	135,60	4,52	
Energia 247 Oy	EKOWATTI KERROSTALOPAKETTI	142,80	4,76	
Imatran Seudun Sähkö Oy	Ässä-paketti S - Bonusta Sähköstä	142,80	4,76	
KSS Energia Oy	KSS IISI S	143,88	4,80	
KSS Energia Oy	KSS IISI vihreä S	155,88	5,20	
Fi-Nergy Voima Oy	Toistaiseksi voimassa oleva sopimus!	192,48	6,42	
Herrfors Oy Ab	Yleissähkö	199,20	6,64	

3. Mitä tehdä?

Valtiovallalla avaimet käsissään

- ▶ Markkinat toimivat harvoin hyvin omilleen jätettynä.
- ▶ Valtiovallan keskeinen rooli on asettaa reunaehdot, joiden puitteissa markkinat toimivat.
- ▶ Valinnat tehtävä eri tavoin epätyytyttävien vaihtoehtojen välillä.
- ▶ Hyvä jälkikäteisvalvonta olennainen osa hyvää sääntelykehikkoa.
- ▶ Vielä sitäkin keskeisempää on miettiä kaikkea yritystoimintaa koskevaa lainsäädäntöä ja käytäntöjä kilpailunäkökulmasta jo lainsäädäntövaiheessa.

Valtiovallalla avaimet käsissään

- ▶ Markkinat toimivat harvoin hyvin omilleen jätettynä.
- ▶ Valtiovallan keskeinen rooli on asettaa reunaehdot, joiden puitteissa markkinat toimivat.
- ▶ Valinnat tehtävä eri tavoin epätyytyttävien vaihtoehtojen välillä.
- ▶ Hyvä jälkikäteisvalvonta olennainen osa hyvää sääntelykehikkoa.
- ▶ Vielä sitäkin keskeisempää on miettiä kaikkea yritystoimintaa koskevaa lainsäädäntöä ja käytäntöjä kilpailunäkökulmasta jo lainsäädäntövaiheessa.

Valtiovallalla avaimet käsissään

- ▶ Markkinat toimivat harvoin hyvin omilleen jätettynä.
- ▶ Valtiovallan keskeinen rooli on asettaa reunaehdot, joiden puitteissa markkinat toimivat.
- ▶ Valinnat tehtävä eri tavoin epätyytyttävien vaihtoehtojen välillä.
- ▶ Hyvä jälkikäteisvalvonta olennainen osa hyvää sääntelykehikkoa.
- ▶ Vielä sitäkin keskeisempää on miettiä kaikkea yritystoimintaa koskevaa lainsäädäntöä ja käytäntöjä kilpailunäkökulmasta jo lainsäädäntövaiheessa.

Valtiovallalla avaimet käsissään

- ▶ Markkinat toimivat harvoin hyvin omilleen jätettynä.
- ▶ Valtiovallan keskeinen rooli on asettaa reunaehdot, joiden puitteissa markkinat toimivat.
- ▶ Valinnat tehtävä eri tavoin epätyydyttävien vaihtoehtojen välillä.
- ▶ Hyvä jälkikäteisvalvonta olennainen osa hyvää sääntelykehikkoa.
- ▶ Vielä sitäkin keskeisempää on miettiä kaikkea yritystoimintaa koskevaa lainsäädäntöä ja käytäntöjä kilpailunäkökulmasta jo lainsäädäntövaiheessa.

Valtiovallalla avaimet käsissään

- ▶ Markkinat toimivat harvoin hyvin omilleen jätettynä.
- ▶ Valtiovallan keskeinen rooli on asettaa reunaehdot, joiden puitteissa markkinat toimivat.
- ▶ Valinnat tehtävä eri tavoin epätyytyttävien vaihtoehtojen välillä.
- ▶ Hyvä jälkikäteisvalvonta olennainen osa hyvää sääntelykehikkoa.
- ▶ Vielä sitäkin keskeisempää on miettiä kaikkea yritystoimintaa koskevaa lainsäädäntöä ja käytäntöjä kilpailunäkökulmasta jo lainsäädäntövaiheessa.